CEPOS
Center for Politiske Studier

Af Cheføkonom **Mads Lundby Hansen**
Direkte telefon **21 23 79 52**

16. januar 2013

DANMARK HAR UDSIGT TIL BETYDELIGT LAVERE VÆKST END SVERIGE, FINLAND OG NORGE FREM MOD 2030

Ifølge OECD's seneste langfristede fremskrivning til 2030 vil væksten i Danmark, pr. indbygger, udgøre ca. 1 pct. årligt. Det er den 3. laveste vækstrate i OECD. Tages der i fremskrivningen højde for tilbagetrækningsreformen og dagpengereformen samt Thorning-regeringens målsætning om at øge arbejdsudbuddet med 60.000 personer, så øges den gennemsnitlige vækst til ca. 1¼ pct. årligt. Dermed rykker Danmark fra den 3. laveste til den 5. laveste vækstrate. OECD-gennemsnittet udgør 1,8 pct. årligt. Det fremgår også, at Norge (2,0 pct.), Sverige (1,7 pct.) og Finland (1,8 pct.), ifølge OECD, alle står til en betydeligt højere vækst end Danmark. Skal væksten op på et gennemsnit af Norge, Sverige og Finland via arbejdsmarkedsreformer kræver det arbejdsmarkedsreformer svarende til godt 300.000 personer.

Gennemsnitlig potentiel vækst i BNP pr. indbygger, 2011-30, (pct.)

1	Kina	6,4
2	Indien	5,6
3	Indonesien	4,5
4	Tyrkiet	3,6
5	Chile	3,4
6	Brasilien	3,4
7	Sydafrika	3,4
8	Rusland	3,2
9	Estland	3,1
10	Argentina	2,9
11	Slovakiet	2,8
12	Ungarn	2,7
13	Tjekkiet	2,6
14	Polen	2,6
15	Sydkorea	2,5
16	Mexico	2,5
17	Saudi-Arabien	2,5
18	Australien	2,0
19	Norge	2,0
20	Finland	1,8
21	New Zealand	1,8
22	Grækenland	1,7
23	Slovenien	1,7
24	Sverige	1,7
25	Spanien	1,6
26	Frankrig	1,6
27	Belgien	1,5
28	Schweiz	1,5
29	Tyskland	1,5
30	Holland	1,5
31	USA	1,5
32	Japan	1,4
33	Portugal	1,4
34	Canada	1,3
35	Storbritannien	1,3
36	Irland	1,3
37	Israel	1,3
	DK, Løkke og Thornings reformer	1,3
38	Østrig	1,2
39	Island	1,2
40	**Danmark**	**1,0**
41	Italien	0,9
42	Luxembourg	0,7
	OECD-gennemsnit	1,8
	Euroland-gennemsnit	1,6
	Gns. SE, NO, FI	1,8

Kilde: OECD-looking to 2060 samt egne beregninger
Anm.: Gns. SE, NO, FI er beregnet som et gns. af vækstraterne for Sverige, Norge og Finland.

Ifølge OECD's seneste langfristede fremskrivning til 2030 (Looking to 2060: A global vision of long term growth, OECD) vil væksten i Danmark, pr. indbygger udgøre ca. 1 pct. årligt. Det er den 3. laveste vækstrate i OECD. Tages der i fremskrivningen højde for tilbagetrækningsreformen og dagpengereformen samt Thorning-regeringens målsætning om at øge arbejdsudbuddet med 60.000 personer, så øges den gennemsnitlige vækst til ca. 1¼ pct. om året. Dermed rykker Danmark fra den 3. laveste vækstrate til den 5. laveste vækstrate. OECD-gennemsnittet udgør 1,8 pct. årligt. Det fremgår også, at Norge (2,0 pct.), Sverige (1,7 pct.) og Finland (1,8 pct.), ifølge OECD, alle står til en betydeligt højere vækst end Danmark. Den gennemsnitlige vækst pr. indbygger i de tre lande udgør 1,8 pct. årligt. Det er ½ pct. point højere årlig velstandsstigning end i Danmark (når det forudsættes, at Thorning-regeringen når sin målsætning om at øge arbejdsudbuddet med 60.000 personer).

Stort reformkrav

Skal væksten op på det gennemsnitlige niveau i Sverige, Norge og Finland frem mod 2030, kan det ske ved at øge produktiviteten eller ved at øge beskæftigelsen. Skal det nås gennem øget beskæftigelse kræver det, at beskæftigelsen øges med ca. 316.000 personer. Et svensk potentielt vækstniveau kræver arbejdsmarkedsreformer, der øger den strukturelle beskæftigelse med 241.000 personer, et norsk vækstniveau kræver 408.000 ekstra i beskæftigelse, mens et finsk vækstniveau kræver 297.000 personer ekstra i beskæftigelse.

Dette er et betydeligt antal. Dog skal det bemærkes, at der er ca. 2,1 millioner danskere på overførselsindkomst ifølge Økonomisk Redegørelse December 2012 (Økonomi-Indenrigsministeriet), hvorfor der er et betydeligt potentiale for at øge den strukturelle beskæftigelse.

Alternativet til øget beskæftigelse er, at man øger produktiviteten. Dette er en større udfordring end at øge beskæftigelsen. Økonomer har i dag en vis viden om,

hvordan ændringer i dagpenge, efterløn, folkepension mv. påvirker beskæftigelsen. Derimod er der ikke megen eksakt viden om, hvordan man øger produktiviteten med f.eks. 1 pct. OECD har fundet, at bl.a. øget konkurrencepres, privatiseringer af offentlige selskaber, lavere selskabsskat og marginalskat kan øge produktiviteten. Men der er ikke sikre mål for, hvor meget et givet instrument kan øge produktiviteten.

Vækstkrav til dansk arbejdsudbud (via nye reformer) frem mod 2030 for at nå diverse vækstscenarier	
Dansk årlig vækst pr. indbygger 2011-2030, i pct.	1¼
Sverige (1,7 pct.)	241.000
Norge (2,0 pct.)	408.000
Finland (1,8 pct.)	297.000
Gennemsnit af Sverige, Norge og Finland (1,83 pct.)	316.000
OECD (1,8 pct.)	297.000

Kilde: OECD.Stat samt egne beregninger

Anm.: Vækstrater frem mod 2011-2030 er angivet i parentes.

Reformmuligheder

Blandt de reformer på arbejdsmarkedet, der kan bringes i spil, er en reduktion i dagpengeperioden fra 2 til 1 år, en fuldstændig afvikling af efterlønnen, en forøgelse af pensionsalderen med 2 år og en kontanthjælpsreform. Endvidere kan en skattereform, der sænker marginalskatten, øge beskæftigelse via især højere arbejdstid. Disse reformer kan samlet set øge beskæftigelsen med ca. 100.000 personer. Det vil dog kun lukke ca. halvdelen af vækstefterslæbet i forhold til Sverige, mens det lukker en tredjedel af vækstefterslæbet i forhold til gennemsnittet i Sverige, Norge og Finland samt OECD-gennemsnittet. Derfor er der også behov for reformer, der øger produktiviteten. Det kan ske ved at øge konkurrencepresset i økonomien f.eks. ved at liberalisere planloven (så der kan åbnes flere effektive storcentre i detailhandlen) og ved at fjerne reguleringer for erhvervslivet, der bremser virksomheders vækstmuligheder. Endvidere kan privatiseringer af offentligt ejede virksomheder øge produktiviteten. Dels fordi privat ejerskab kan give øget produktivitet. Og dels fordi flere udenlandske virksomheder tør gå ind på det danske marked, når staten ikke er medejer af en virksomhed på det pågældende marked. Øget produktivitet kan ifølge OECD også nås gennem lavere selskabsskat og marginalskat. Herudover vil et bedre uddannelsesniveau også kunne øge produktiviteten. Det kan ske, hvis flere vælger uddannelser, der giver en høj løn (der er korreleret med produktiviteten). Dette kan hjælpes på vej via bl.a. lavere marginalskat, der øger det privat-økonomiske afkast af uddannelse. Det skal bemærkes, at der kan gå mange år, før en øget uddannelsesindsats påvirker produktiviteten.

Velstand og skattetryk

Ovenfor er angivet en række specifikke reformmuligheder. Det skal endvidere bemærkes, at en række forskningsresultater finder, at en generel reduktion i skattetrykket/udgiftstrykket indebærer øget økonomisk vækst. Lavere skatteprocenter vil typisk gøre det mere attraktivt at arbejde, investere og producere. Professor Magnus Henrekson har gennemgået litteraturen om sammenhængen mellem skattetryk/udgiftstryk og den økonomiske vækst. På denne baggrund finder han, at en reduktion i skattetrykket på 10 pct. af BNP kan øge den underliggende årlige vækst med ½-1 pct.[1] Magnus Henrekson forklarer, at den høje svenske vækst siden midten af 90erne i høj grad skyldes en reduktion i skatte- og udgiftstrykket i Sverige på ca. 10 pct. af BNP. OECD har fundet, at en forhøjelse af skattetrykket med 2 pct. af BNP kan sænke BNP med 1-1½ pct.

[1] CEPOS-notat "Vækst og den offentlige sektors størrelse", http://www.cepos.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/2012-12/Notat_Vaekst_og_den_offentlige_sektors_stoerrelse_14dec12.pdf

Det skal bemærkes, at visse offentlige udgifter til bl.a. uddannelse, forskning, infrastruktur og håndhævelse af den private ejendomsret kan understøtte den økonomiske vækst. Hvis skattetrykket skal nedbringes, kan man vælge at spare på udgifter, der ikke rammer disse områder. Det kunne f.eks. være dagpenge, efterløn, kontanthjælp og udgifter til offentlig administration.